

az alapszabályok értelmében felállított budapesti kerület megalakítását.

A közgyűlés által az 1931. évre megválasztottak: Országos tisztikar: Országos elnök: Dr. Szentiványi János. Társelnökök: dr. Buday Béla, dr. Martos Pál. Alelnökök: dr. Balla Miklós, dr. Meer Andor. Főtitkár: dr. Herskovits M. József. Titkár: dr. Demkó Endre. Főpénztáros: dr. ifj. Héder Lajos. Pénztárnok: dr. Sondor András. Főjegyző: dr. Adonyi János Pál. Ügyész: dr. Vértessy Ferenc. Ellenőrök: dr. Cservenyák György, dr. Hován Gyula. Kerületi tisztikar: Elnök: dr. Neugröschel Endre. Társelnökök: dr. Boinitzer Pál, dr. Zsitz Jenő. Főtitkár: dr. Pályi Károly. Titkárok: dr. Baroti György, dr. Korbuly Kornél, dr. Sebestyén Andor. Főpénztáros: dr. Kellermann Pál. Pénztárosok: cs. dr. Fodor Elek, dr. Vámosi István. Főjegyző: dr. Rákos István. Jegyz: dr. Fischer József. Ügyész: dr. Feleky Tibor. Háznagy: dr. Gulyás József. Ellenőrök: dr. Olescher Lóránd, dr. Erdős Gyula.

JOGIRODALOM

Hiteljogi és kénszeregyezési bírói gyakorlat 1926 óta. (*Dr. Varannai István és dr. Nyulászi Alajos: Tébe, 1930.*) A kritikus feladata: vizsgálni az eléje kerülő alkotás tartalmát, módszerét, stílusát, melyek együtt adják az alkotás felsőbb egységét, — még pedig lehetőség szerint mindezt annak a célnak nézőpontjából, melyet a mű alkotói munkájuk során maguk elé tűztek. (Ami ezenkívül a kritikuskak elengedhetetlen kiegészítője: a személytelen tárgyilagosság, azzal ez alkalommal — fájdalom — nem rendelkezem. Én — a mai világban ritka szemlélettel —: a visszavonult társ melankóliájával nézem a más társasviszonylatban jelentkező vállalkozás nagyvonalú sikerét.)

A munka célja: vezérlő kézikönyvül szolgálni az elméleti, de főleg a gyakorlati jogásznak a hiteljog legfontosabb ágazataiban. Az eszköz: a joggyakorlat gyűjtése, kiselejtezése és csoportosítása. A cél érték és mélység tekintetében vetekszik a monografisztikus kutatások rendeltetésével. Az eszköz alkalmasságához pedig — a technikai és munkamenyniségi nehézségek ellenére — kétség nem férhet.

Döntvénytárak, joggyakorlati anyagfeldolgozások, a mi jogirodalmunkban mindig jelentős helyen állottak. Természeteszerű oka ennek az, hogy nálunk a legfelsőbb bíróságok jogalkalmazásának a jogforrások birodalmában vezető szerepe volt mindig.

Ma azonban a jogalkalmazásban jelentkező jogértelmezéseknek és joghajlításoknak fokozott súlya van. Aminthogy

általában nőtt magának a bírósági jogalkalmazásnak helyzeti energiája.

A kül- és belpolitikai háttérnek az utolsó két évtized során való többszöri változása a civilis jogterületeken is sok vonatkozásban többszörös átalkalmazkodást kívánt. Az átformalási folyamat csak kevéssé a törvényhozás termében, sokkal inkább a bírói fórumok előtt folyt le.

A háborús és háború utáni rezgések jogbizonytalanságot és régi tételek megingását vonták maguk után, ami szükségessé tette a bíróság megkérdezését oly esetek hosszú sorában, amelyeket azelőtt vagy maga a ma perrel fellépni kényszerülő fél, vagy végső esetben az ügyvéd döntött el.

A soká húzódó gazdasági válság az ú. n. perenkívüli alkotásoknak és rendezéseknek lehetőségét mind ritkábbá, a bírói jogsegély igénybevételét mind sűrűbbé teszik. Mind-azek mint együttthatók eredményezik végső soron a jogalkalmazásnak és következésképp a jogalkalmazásban jelentkező tételeknek és elveknek nagymérvű tekintélygyarapodását.

De eredményezi egyúttal — a bírói fórumok és esetek sokaságán keresztül — azt is, hogy mind fontosabb és mind nehezebb az eligazodás az apró és nagy, csak idősorban rendezett, egyébként logikai nézőpontból teljesen szerteszórt döntésanyag úttalanságában. Aki itt a mindennapi kutató számára rendet teremt, nemcsak hasznos, de elengedhetetlenül jelentős munkát végez. A rendteremtés pedig áll a döntések gyűjtéséből, selejtezéséből és csoportosításából.

Az ily munkáknál azonban megteremtésük közben, a specifikációnak egy különös esete is előáll. Mire elkészülnek, nemcsak döntvénytárak, hanem egyúttal az illető jogágazatnak szinte teljes kézikönyvei. Csak maguknak a törvényi, vagy szokásjogi alaptételeknek újrabeiktatása hiányzik, de ezek vagy átmentek már vérünkbe, vagy a döntések szövegében dióhéjban, esetleg kiterjedten elismételteknek, vagy végül a döntés tartalmából logikailag következnek, — vagyis hiányuk nem anyagi, csupán formai hézag.

Dr. V ar a n n a i és dr. N y u l á s z i munkája a kitűzött célnak, a jogászvilág átgondolt, jól rendszerezett vezetésének kiválóan megfelel; a cél elérésében szükségelt eszközt, a joggyakorlati döntésanyag pontos gyűjtését, lelkiismeretes selejtezését, élesszemű csoportosítását tökéletességgel szolgáltatja. Már előljáróban kiemeltém, hogy az ilyen munka mennyiségileg és technikailag igen sok gondot kíván. Itt még hozzáteszem azt, hogy ezenkívül önmegtartóztatást is: a sok apró tételből csak a lényegeset közölni, nehogy a rendszertelen úttalanság helyére rendszerezett útvészto kerüljön. A társszerzők minderre a kellő figyelmet fordítván, munkájuk jó és ami talán enél is fontosabb: megbízható.

A részletekről szólanom felesleges — a rendszeres lexi-

konnál nem helyénvaló egyes címszavak kiemelése. Mégis külön hangsúlyozandónak tartom a részvénytársaságra, a valorizációra, a kényszeregyezségi jogra vonatkozó fejezetek kitünő voltát. Nagyon jelentősnek és helyesnek ismerem el ezenfelül a műnek azt a rendszérét, hogy nem szorítkozik a száraz döntésanyagra, hanem azt összefoglaló, összehasonlító, értelmező kritikai megállapodásokkal kíséri.

A művet a Tébe bocsátotta közre, amiből az következőnek, hogy az elsősorban a bankoknak és a gazdasági világnak szól. Ez nem áll. A könyv szól bírónak, ügyvédnek, laikusnak egyaránt, vagyis mindenkinek, akinek dolga van valamely függő és elitézésre váró hiteljogi kérdéssel. Szól az elmélet szavával, ahol erre van szükség, — szól a gyakorlat hangján, ahol ez van helyén; szól szüksézáván ott, ahol valamely tételt nyilvános viták, közkézen forgó ismertetések közkinécsé tettek, — szól bőséges magyarázattal ott, ahol a joggyakorlatban jelentkező új fordulat, vagy gondolat ezt kívánatossá teszi. Szól népszerűen, vagy tudományosan, — szól ismertetőleg, vagy kritikailag, — szól helyeslő meghajlással, vagy támadó hevésséggel, — mindig úgy, ahogyan az adott helyzetet a lélektannal is dolgozó írótól megkívánja. Az eredmény: egy érdekes, frissen gördülő irodalmi munka, mely a fórumon hadakozóknak igen hasznos, jó harci fegyvere lesz.

Dr. Gl. A.

Dr. Glücksthal Andor: A részvénytársaságok nyilvános számadása. Amióta Patiolus — a zseniális velencei barát — a XV. század végén rendszerbe foglalta a kettős könyvitel szabályait, két nézet harcol egymással. Az egyik a mérlegkészítés pénzügyi, gazdasági s jogi fontosságát vitatja, a másik annak értékét kereken megtagadja, azzal érvelve, hogy a vállalatok könyveléstechnikai bűvészkedéssel olyan zárszámadásokat produkálnak, amilyenre épen szükségük van. Ennek a fel fogásnak a hívei hivatkoznak arra, hogy egészen a legújabb időkig (aranymérleg és az 1930. V. t.-c.) tételes jogunk sem tulajdonított valami nagy fontosságot a mérlegkészítés szabályozásának, hiszen hiteljogunknak a zárszámadásokot érintő intézkedései igen soványak, hézagosak és minden rendszer nélküliek. Hazai mérlegjogi irodalmunk is a társasági jog elméleti feldolgozásához viszonyítva alig számottevő.

Vajjon mi a lélektani oka az érték-ítéletek feltűnő eltérésének e nagyjelentőségű kommerciális kérdésben?

Kétségen kívül a kereskedelmi könyvitel funkciójának kettős iránya, az egész intézmény Janusarc-szerű sajátossága. A kereskedelmi könyvek és zárszámadások